

אתיקה מקצועית

מרצה:

מייק יורק-ריד, עו"ד
(פרקליט ועדת האתיקה
למחוז תל אביב והמרכז
בדימוס)

© כל הזכויות שמורות

מצגת זו מוגבלת לשימוש בהשתלמות וימי עיון מטעם לשכת עורכי הדין בישראל - אין לפרסם מצגת זו או להפיצה ללא רשות המחבר והעורך - מייק יורק-ריד, עורך דין.

מטרת השימוש המותר היא להנגיש את חומר המובא במצגת זו בהרצאה לעורכי הדין המשתלמים בקורס בזמן ההרצאה בלבד, ולא לכלל הציבור או בכל פורום אחר.

חסיון עורך דין לקוח

סעיף 90 לחוק לשכת עורכי הדין, תשכ"א-1961 קובע:

"דברים ומסמכים שהוחלפו בין לקוח לבין עורך דין ויש להם קשר ענייני לשירות המקצועי שניתן על ידי עורך הדין ללקוח, לא יגלה אותם עורך הדין בכל הליך משפטי, חקירה או חיפוש, מלבד אם ויתר הלקוח על חסינותם".

סודיות – עורך דין לקוח

כלל 19 לכללי לשכת עורכי הדין (אתיקה מקצועית), תשמ"ו-1986 קובע:

"עורך דין ישמור בסוד כל דבר שיובא לידיעתו בידי לקוח או מטעמו, תוך כדי מילוי תפקידיו, זולת אם הסכים הלקוח במפורש אחרת; הוראה זו אינה חלה על גילוי בהליך משפטי, חקירה או חיפוש שאינו חסוי על פי סעיף 90 לחוק".

חיסיון - על"ע 17/86

החיסיון חיסיונו של הלקוח הוא, והוא בא להבטיח בראש ובראשונה יחסים של כנות ופתיחות בין הלקוח לבין עורך-הדין.

בבוא הלקוח להיזקק לשירותיו המקצועיים של עורך הדין, אין עליו חשש או מורא כי פרטים או מסמכים שהוא מגלה במהלך ההתייעצות או הטיפול בעניינו, ישמשו נגדו ללא הסכמתו.

חסיון חפצי

רע"פ 8873/07 היינץ ישראל בע"מ נ' מ"י (ניתן ב- 18/1/10):

חסיון עו"ד- לקוח חל גם על מסמכים שבחזקת הלקוח.

החסיון הינו חפצי ולא אישי. המדינה שינתה את עמדתה ובימ"ש לא אימץ הגישה.

חסיון – מול מינוי מפרק

ח"ד (שלום, ת"א) 11287-10-10 הרשות המוסמכת בא"י הבתולה נ'
הנהלת בתי המשפט (ניתן ב- 2/5/2011):

בית המשפט אישר למפרק החברה לקבל מידע מעו"ד של החברה בקובעו שהמפרק נכנס בנעלי נושאי המשרה בחברה והוא רשאי לוותר על החסיון ומשכך חייב עו"ד של החברה להעביר לידיו את כל המידע והמסמכים.

במקרה זה טען עו"ד של החברה כי המידע מתייחס לא רק לחברה אלא גם ללקוחותיו העלומים שהקימו את החברה לגביהם מוסיף לעמוד החסיון. הטענה נדחתה.

"סייגים" לחסיון

על"ע 5160/04 - אשד נ' הוועד המחוזי של לשכת עורכי-הדין בירושלים:

באיזון בין זכותו של עורך-הדין להתגונן מפני תביעה בהליכים משמעתיים לבין האינטרס של שמירת החיסיון בין עורך-הדין ללקוח, שהינו אינטרס ציבורי מובהק, יש לבחון איזו אשמה מיוחדת לעורך-הדין, ומנגד מהו המידע שעורך-הדין מבקש לחשוף, אם חיוני ורלוונטי הוא להגנתו, ומהי מידת הפגיעה שתיגרם בעקבות חשיפתו ללקוח ולאמון הציבור בקהיליית עורכי-הדין.

ייתכנו מקרים, הגם שהם חריגים, שבהם זכותו של עורך-הדין להתגונן תגבר (237א – ב).

הקביעות מבית הדין המשמעתי המחוזי בפרשת אשד

בית-הדין המשמעתי המחוזי בפרשת אשד קבע כי כאשר "נפתחת חזית" בין הלקוח לבין עורך-הדין, מוגמשים כללי החיסיון.

עורך-הדין רשאי, לצורכי הגנתו, לדווח על מה שהיה בינו לבין הלקוח.

כל צעד בהקשר זה חייב להיות מידתי, שקול ונחוץ להגנתו. קרי, הדברים שעורך-דין מוסר חייבים להיות כאלה שנדרשים לצורך הצגת גירסתו והגנתו, ועליו להישמר שלא לפגוע באינטרס הלקוח מעבר למתחייב לשם כך.

"סייגים" לחסיון - המשך

היותו של המידע רלוונטי ונחוץ להגנתו של עורך-הדין מהווה תנאי סף לצורך שקילת חשיפתו של המידע.

על בית-הדין לבחון אם בנקודת הזמן שבה חשף עורך-הדין את המידע הוא סבר, או היה לו יסוד לסבור, כי המידע שחשף נחוץ לצורך הגנתו, ואין בו כדי להכפיש את הלקוח או לפגוע בענייניו שלא לצורך (237ב – ג).

"סייגים" לחסיון - המשך

כאשר מקנן ספק בלבו של עורך-הדין אם גילוי המידע יש בו משום הפרה של חובת החיסיון, טוב יעשה אם יפנה לוועדת האתיקה ויבקש את עמדתה מראש לעניין הצגת הדברים בכתב התגובה (237ז).

במקרה דנן המידע שמסר המערער לבית-הדין בתגובתו לתלונה לא היה נחוץ לצורך הגנתו. בכך הפר המערער את חובת הסודיות המוטלת עליו ואת החיסיון עורך-דין-לקוח (238ב – ג).

"סייגים" לחסיון - המשך

יש לציין כי "הסייג" לחסיון לובן גם בפרשת פלונית:

על"ע 17/86 פלונית נ' לשכת עורכי הדין בישראל, פ"ד מא(4) 770.

שם ציין בית-המשפט באימרת אגב חריג שלפיו עורך-דין יוכל לחשוף מידע המתייחס לדברים שהוחלפו בין הלקוח לבינו, ככל שגילוי נחוץ לעורך-הדין לצורך התגוננות מפני תביעה בהליכים משמעותיים שננקטו נגדו

העניינים והסוגיות שלגביהן אין חיסיון

הגם שחסיון עו"ד- לקוח הוא חסיון מוחלט, כבר נפסק לא אחת כי החסיון לא חל מקום שמדובר בדברים שנמסרים על רקע כוונה לעבור עבירה פלילית, או כאשר עורך הדין הופך עצמו שותף לעבירה פלילית או כאשר לא מדובר במידע בעל קשר ענייני לשירות המקצועי - ראו פסק דינו של כב' השופט שוהם ברע"פ 751/15 אברג'יל נגד מדינת ישראל. בפרשת אברג'יל נקבע כי החיסיון אינו חל על חשבוניות מס ועל סכום שכר הטרחה שעורך הדין גובה.

יש להוסיף כי החסיון לא חל על תוצרי עבודתו של עורך הדין כגון, חוזים חתומים, על זהות לקוחותיו, על סוג השירות ומהות הטיפול על הפעולות שעשה עו"ד בשם לקוחו, לרבות מסמכים משפטיים שערך עבורו – ראו 1529/83 ישראלי נ' מדינת ישראל.

חסיון עורך דין-לקוח לאחר מות הלקוח

ועדת האתיקה הארצית הביעה עמדה ברורה לפיה (אתיקה מקצועית 49) החיסון ממשיך לחול במלוא תוקפו גם לאחר מות הלקוח.

יורשיו של אדם אינם זכאים באופן אוטומטי לכל המידע והמסמכים שהוא מסר בסודיות לעורך הדין.

עורך הדין אינו חייב למסור אותם בהליכי חקירה מכוח חוק.

חסיון עו"ד-לקוח לאחר מות הלקוח - המשך

הסייג מצוי בהליכי קיום רצונו של הלקוח המנוח:

כאשר צוואה מאותגרת, עשוי המידע שבידי עורך הדין להיות בעל ערך באשר לקביעה האם הצוואה מבטאת את רצונו האחרון.

ככל שאין אינדיקציה שהמנוח רצה שהמסמכים יישארו חסויים לאחר מותו, רשאי עוה"ד להעבירם ליורשיו (החלטה 12/10 אתיקה מקצועית 37)

שאילתה – Pre Ruling

לפי סעיף 60א. לחוק הלשכה:

ועדת האתיקה הארצית רשאית לתת חוות דעת מקדימה בענייני משמעת של עורכי דין ומתמחים.

ועדת אתיקה מחוזית רשאית לתת חוות דעת מקדימה בענייני משמעת של עורכי דין לפי פנייה של עורך דין הרשום באותו מחוז, בעניין הנוגע אליו.

חוות דעת מקדימה של ועדת האתיקה הארצית תחייב את כל ועדות האתיקה המחוזיות.

הנפקות המשפטית בדבר גילוי דעת

ביום 25.5.16 נתן בית הדין המשמעתי הארצי פס"ד בבד"א 107/15 (ועדת האתיקה המחוזית תל אביב והמרכז נגד שמואל גרוס) לפיו יש להרשיע הנקבל בהסתמך על גילוי דעת שפרסמה ועדת האתיקה המחוזית, **תוך קביעה כי גילוי הדעת מחייבת את ציבור עורכי הדין והדיינים.**

בד"א 107/16 פרשת שמואל גרוס

מדברי בית הדין המשמעתי הארצי בפרשת גרוס:

" משקל הנחית ועדת האתיקה:

.... מקור כוחה של הנחיות ועדת האתיקה נמצא בסעיף 60א לחוק לשכת עורכי הדין ... סעיף 61 קובע כי הפרה של סעיף 53 עד 60, תחשב עבירת משמעת.

דעתנו כדעת המערערת, מדובר בגילוי דעת מחייב, וכלל ציבור עורכי הדין ובוודאי שמוסדות הלשכה המטפלים באתיקה, מחויבים בו"

חלק שני להרצאה

פרסומת

ועדת ייעוץ לענייני פרסומת

מכוח כלל 3(ח) לכללי לשכת עורכי הדין (פרסומת), התשס"א –
2001 הוקמה בלשכה ועדת ייעוץ לענייני פרסומת שבראשה יושב
ראש ועדת האתיקה הארצית.

מי ראשי לפנות אל ועדת הפרסומת

כל עורך דין רשאי לפנות, בטרם פרסם, אל הוועדה, כדי לקבל אישור מראש בדבר עמידת הפרסומת שהוא מבקש לפרסם, בתנאי כללי הפרסומת.

פניה שכזו הינה בבחינת שאילתה – Pre Ruling המקנה לפונה אישור מראש לתקינות פרסום עתידי לפי נוסח שאושר (ראו גם סעיף 60א לחוק הלשכה).

כרטיס ביקור

כרטיס ביקור מגנטי של עורך דין – אסור

ראו גיליון אתיקה מקצועית מס' 21 וגיליון מס' 13.

מקובל, שכרטיס ביקור, המכבד את בעליו, עשוי מנייר. שנית, יש חשש שעצם היות הכרטיס ממוגנט, יוביל ליצירת פרסומת אסורה, גם ללא שליטת עורך הדין. שלוש, פורסמה החלטה של הועדה האוסרת על פרסומת לעורך דין כחלק מלוח פרסום מגנטי המיועד לתליה על מקררים.

ראו אתיקה מקצועית 13.

אסור להוסיף לכרטיס הביקור לוגו ו/או איור. ראו אתיקה מקצועית 7.

עיסוק אחר וכרטיס ביקור

עורך דין אשר עוסק בעיסוק נוסף אינו רשאי להשתמש בכרטיס ביקור כפול שמצד אחד פרטיו כעורך דין ומהצד השני של הכרטיס פרטיו כרואה חשבון/מתווך וכל עיסוק אחר. לכל עיסוק יש להשתמש בכרטיס ביקור נפרד. אין לאחד בין כרטיסי הביקור וזאת לאור ההפרדה הנדרשת לפי סעיף 1 (ג) לכללי עיסוק אחר (אתיקה מקצועית 33; ר' גם גיליון 39 – החלטת הוועדה לענייני עיסוק אחר).

בהתאם לכלל 1(ג) לכללי לשכת עורכי הדין (עיסוק אחר), התשס"ג-2003, אין לציין באותו כרטיס ביקור עובדת היות עוה"ד גם מתווך נדל"ן. כמו כן, בחתימה על מכתב, צריך עוה"ד לציין אם מכתבו נכתב בתוקף היותו עו"ד או כמתווך נדל"ן (טרם פורסם).

כרטיס ביקור בתחום העיסוק האחר

על כרטיס הביקור של עיסוק אחר (למשל, כסוכן ביטוח), רשאי אדם להקדים לשמו את התואר עו"ד, אולם יש לציין על כרטיס הביקור ו/או נייר המכתבים שהעיסוק הוא שלא בתפקיד משפטי ([אתיקה מקצועית 9](#)).

פרטים מותרים לציון ע"ג כרטיס ביקור

- על גבי כרטיס הביקור ניתן לציין את תחומי העיסוק של עורך הדין ([אתיקה מקצועית 33](#)).
 - ניתן לרשום בכרטיס ביקור את התואר מגשר בהתאם לכלל 3 ב (4) לכללי הפרסומת ([אתיקה מקצועית 21](#)).
 - על כרטיס הביקור לא ניתן לציין את עובדת היותו של עורך הדין שופט בדימוס ([אתיקה מקצועית 11](#)).
- יחד עם זאת בחודש אפריל 2017 ועדת האתיקה המחוזית החליטה לאפשר שימוש בתואר שופט בדימוס שכן דין אחר מסדיר אותו.

לוגו וסמליל

אסור לעורך דין לעשות שימוש בסמל לשכת עורכי הדין על גבי נייר המכתבים או כרטיס הביקור שלו. השימוש בסמל הלשכה מותר אך ורק ללשכת עורכי הדין ([אתיקה מקצועית 16](#)).

איסור שימוש באיור של מאזני צדק או פטיש ([ועדת פרסומת 15.10.09](#))

(ועדת האתיקה המחוזית – תך אביב והמרכז פועלת לאכיפת אי שימוש בכל סמל הכולל מאזנים ולא רק סמל הלשכה).

מותר לכלול בפרסום מותר לוגו המורכב מאותיות השם הפרטי ושם המשפחה.

נייר מכתבים

- **אסור לכלול שמות של מתמחים בנייר המכתבים של המשרד ובכלל זה גם את שמו של מי שסיים את התמחותו אך טרם הוסמך כעורך דין.**
- **על נייר המכתבים של המשרד ניתן לרשום רק שמות של עורכי דין שהם חברי לשכת עורכי הדין בישראל. לפיכך, לא ניתן לרשום שם של עורך דין זר שאינו חבר לשכת עורכי הדין בישראל.**
- **על נייר המכתבים של משרד עורכי דין ניתן לרשום כיועץ רק עורכי דין שהם חברי לשכת עורכי הדין בישראל.**
- **על נייר המכתבים של המשרד רשאי עורך דין ישראלי לציין את דבר היותו עורך דין גם במדינה אחרת, וזאת לפי כלל 3(ב)(6) לכללי הפרסומת.**

נייר מכתבים - המשך

- נייר מכתבים של משרד עורכי דין יכלול שמות של עורכי דין אשר יש בניהם שותפות מקצועית אמתית במשרד.

כאשר לא מדובר בשותפות מקצועית אמתית במשרד עשוי רישום שמות עורכי הדין על אותו נייר מכתבים לגרום להטעיית הלקוחות של מי מעורכי הדין ו/או לקוחות פוטנציאליים ו/או צד שלישי כלשהו.

כמו כן עלול מצב זה לגרום לניגוד ענייניים במועד קליטת לקוח חדש, שכן "המשרד" בעל ראשים אוטונומיים.

Advocate, Lawyer, Attorney at law

• כיום אין הנחיה מחייבת בציון התואר עו"ד בשפה האנגלית.

משכך ניתן להשתמש בכל כינוי באנגלית כגון:

Advocate, Lawyer, Attorney at law

יצוין כי עד שנת 1986 היה כלל אתיקה מפורש שקבע כי עו"ד בשפה האנגלית יקרא Advocate, כאמור הוראה זו בוטלה.

שילוט

- שלט בחזית משרד עורכי הדין: הגם שבכללי הפרסומת אין מגבלה מפורשת על גודל שלט, ועדת הפרסומת קבעה כי שלט בגודל 4*2 למשרד עורכי דין, מהווה גודל חריג ובלתי הולם את מקצוע עריכת הדין וכבוד המקצוע.

(ועדת הפרסומת שקלה ושוקלת לתקן את כללי הפרסומת ולהתאימם לחוק הנוטריונים)

- נוטריונים: סעיף 27 לחוק הנוטריונים קובע מידות השלט של נוטריון בגודל 30*25.

שילוט - המשך

- ניתן להאיר את השלט בתאורה הולמת, לא צבעונית. ממליצים שהשלט יהיה באותיות בצבע אחיד.
- לא ניתן לתלות את שלט המשרד על עמוד חיצוני לבניין. שלט משרד ניתן לתלות בקיר הבניין בו נמצא המשרד.
- ניתן, לצורך הכוונה יעילה יותר, לשים מספר שלטי הכוונה אך זאת בבניין עצמו. (ראו גם החלטה שפורסמה ב- אתיקה מקצועית 7 עמ' 8).
- אין לתלות שלט חיצוני שהינו בבחינת שלט חוצות, כדוגמת שלטים המצויים בצמתי רחובות וכד'.

פרסום באינטרנט (מרשתת)

במרשתת פשטה תופעה בה מציעים אתרים מקוונים שירותים שונים לעורכי דין, ובכלל זה שירותים של הכוונת הפונים לאתר כלקוחות פוטנציאליים תמורת תשלום עבור כל פנייה.

סעיף 11ב(א) אוסר על עורך דין מתן שירותים משפטיים ללקוח שהופנה אליו מגורם (שאינו עו"ד, שותפות עו"ד או חברת עו"ד) הפועל למטרת רווח ולמטרה זו מפרסם ברבים מתן שירותים משפטיים.

במקרה דנן, ככל שההתקשרות בין האתר ובין עורך הדין מבוססת על תשלום בגין כל הפניית לקוח מהאתר ו/או כל שיטה אחרת בה מתוגמל האתר ו/או מי מטעמו בגין אותה הפנייה, הרי הדבר מהווה הפרה של הכלל האמור ומהווה עבירת משמעת של עורך הדין.

פרסום באינטרנט - המשך

שימוש באתרים, מקדמי מכירות ולידים:

על בסיס סעיף 56 לחוק לשכת עורכי הדין, תשכ"א-1961, ניתן לראות במתן הרשאה מצד עורך הדין לאופן הפניית הלקוחות אליו אף משום **שידול באמצעות אחר**.

פרסומת – דואר אלקטרוני

חל איסור מוחלט לשלוח חומר פרסומי מטעם עורך הדין בדואר אלקטרוני לנמענים אקראיים.

בכלל זה חל איסור פניה אקראית להזמנת "מדריך זכויות" בתחומים שונים ועל רקע העיון במדריך יכול הנמען ליצור קשר עם עוה"ד הפונה.

(אתיקה מקצועית 56)

סייגים בפרסום

- **פרסום מחירים אסור** בכל צורת פרסומת המותרת לעורכי דין. ובכלל זה אסור גם במרשתת.
- **צירוף מלל מהלל ו/או משבח כדוגמת: "המשרד המוביל", "הצלחות רבות" וכד'.**
- **שימוש בביטויים כדוגמת: "מחיר חסר תקדים", "הנחה מיוחדת", "מבצע", "מבצע לזמן מוגבל" וכיו"ב או הופעה בקטגוריית ממליצים, הם בגדר פרסומים אסורים בכל צורת פרסומת מותרת. ובכלל זה אסורים גם במרשתת.**

סייגים בפרסום - המשך

• המילים במודעה: "הסתבכת בחובות? חשוב שתדע, יש לבעיותיך פתרונות מקצועיים וחוקיים", הנו משפט שאינו תואם למותר על פי כללי הפרסומת.

כללי הפרסומת קובעים רשימה סגורה של תכנים אותם ניתן לפרסם במודעה וזאת כאמור בסעיף 3 (ב) לכללים. כל תוכן הסותר את הכללים הנו אסור. ניתן לרשום תחומי עיסוק, כמו למשל: דיני הוצאה לפועל אך לא מעבר לכך.

סייגים בפרסום - המשך

איסור ציון תעריפי שכ"ט פרסום באתר.
(לדוגמה – מבצע עריכת צוואה 500 ₪)

איסור על פרסום המציע "קופונים" לפגישה עם עו"ד או ביחס לשירות משפטי
(אתיקה מקצועית 45)

העבירות העולות מהפרת כללי הפרסום

- **עבירות של עשיית פרסומת אסורה**, על פי כלל 3 לכללי לשכת עורכי הדין (פרסומת) תשכ"א-2000 וסעיפים 55, 61(1) ו-61(2) לחוק לשכת עורכי הדין תשכ"א-1961.
- **עבירות של שיתוף ושותפות עם מי שאינו עורך דין**, על פי סעיפים 58 ו-61(1) לחוק לשכת עורכי הדין תשכ"א-1961.
- **עבירות של שידול לקוחות באמצעות אחר ועשיית פרסומת באמצעותו**, על פי סעיפים 55, 56 ו-61(1) לחוק לשכת עורכי הדין תשכ"א-1961.

העבירות העולות מהפרת כללי הפרסום - המשך

- **עבירות של מעשים הפוגעים בכבוד המקצוע עריכת הדין, על פי סעיפים 53 ו- 61(1) לחוק לשכת עורכי הדין תשכ"א-1961.**
- **עבירות של התנהגות שאיננה הולמת את המקצוע עריכת הדין, על פי סעיף 61(3) לחוק לשכת עורכי הדין תשכ"א-1961.**

מראי מקום

- חוק לשכת עורכי הדין, תשכ"א-1961.
- כללי לשכת עורכי הדין (אתיקה מקצועית), תשמ"ו-1986.
- כללי לשכת עורכי הדין (פרסומת), התשס"א – 2001.
- כללי לשכת עורכי הדין (עיסוק אחר), התשס"ג-2003.
- 'אתיקה מקצועית' – ועדת האתיקה הארצית.
- 'עט ואתיקה' – ועדת האתיקה המחוזית (תל אביב והמרכז).
- ועדת פרסומת – שליד ועדת האתיקה הארצית.
- גילויי דעת מטעם ועדות האתיקה (המפורסמים באתר הלשכה והמחוזות).